

REFERAT Odense Byråd 2022-2025 d. 28-02-2024

Mødedato Onsdag d. 28. februar 2024 kl. 17:00

Mødested Byrådssalen

Indholdsfortegnelse

Godkendelse af dagsorden.....	3
Studietur til Hamborg for By- og Kulturudvalget.....	4
Godkendelse af revideret arbejdsklausul og sociale klausuler.....	7
Ændringer i udvalgsbesættelse.....	16
Odense Kommunes styrkede indsats mod negativ social kontrol - endelig afrapportering.....	18
Handleplaner for Odense Fjord og Odense Å - godkendelse af udkast til offentlig høring.....	22
Godkendelse af rammeaftale mellem de fynske kommuner og landbruget.....	27

Punkt 1: Godkendelse af dagsorden

85.02.02-G01-2-22

Resume

Godkendelse af dagsordenen til byrådets møde den 28. februar 2024.

Beslutning

Godkendt.

Punkt 2: Studietur til Hamborg for By- og Kulturudvalget

00.05.11-G01-2-24

Resume

Den 20. december 2023 blev By- og Kulturudvalget orienteret om, at der tilrettelægges en todages studietur for udvalget til Hamborg den 15.-16. maj 2024. Formålet med studieturen er at få inspiration og indblik i, hvordan Hamborg har arbejdet med bæredygtig byudvikling, særligt ved området HafenCity samt, hvordan Hamborg har arbejdet med at integrere kulturen i byudviklingen.

By- og Kulturforvaltningen fremlægger i denne sag rejsemål, formål, program og rammer for By- og Kulturudvalgets studietur til Hamborg til godkendelse. Hvis byrådet godkender sagen, vil By- og Kulturforvaltningen gå videre med den konkrete planlægning og indgå aftaler med besøgssteder.

Effekt

Sagens karakter gør, at det ikke er relevant at vurdere effektskabende konsekvenser for Odensemålene.

Indstilling

By- og Kulturforvaltningen indstiller til udvalget, at byrådet godkender By- og Kulturudvalgets todages studietur 2024 til Hamborg.

By- og Kulturudvalget anbefaler indstillingen.

Borgmesterforvaltningen har ingen bemærkninger.

Økonomiudvalget anbefaler By- og Kulturudvalgets indstilling.

Beslutning

Godkendt.

Sagsfremstilling

Jævnfør Odense Kommunes regulativ for byrådsmedlemmers deltagelse i udenlandsrejser har udvalgsmedlemmer i Odense Kommunes fagudvalg mulighed for at tage på rejser til udlandet, hvis det kan have betydning for varetagelsen af udvalgets opgaver.

Formålet med en studietur til Hamborg i maj 2024 er, at turen skal bidrage til By- og Kulturudvalgets muligheder for at arbejde med Odenses udvikling. Studieturen vil give udvalget ny viden og indblik i andre store byers erfaringer med konkrete udviklingsprojekter, herunder i særdeleshed hvordan Hamborg har arbejdet med at udvikle sit havneområde

HafenCity. Samtidig vil udvalget få inspiration til, hvordan der kan arbejdes med at integrere kulturelle tendenser i byudviklingen. Dette er særlig relevant i forhold til den kommende byudvikling af Odense.

Havnen i Hamborg har undergået en stor transformation og udgør en unik mulighed for at lade sig inspirere i et byudviklingsperspektiv. Tidligere var HafenCity primært forbeholdt virksomheder, men man har de senere år arbejdet meget aktivt med at skabe en blandet bydel med plads til flere boliger, rekreative muligheder m.m. Samtidig er Hamborg en meget mangfoldig bydel, der giver mulighed for, at udvalget ligeledes kan lade sig inspirere med hensyn til, hvordan forskellige kulturmiljøer- og tilbud vil kunne integreres i byudviklingen.

Det nærmere program er under udarbejdelse. Det planlægges i videst muligt omfang, at studieturen kombinerer rundvisninger på oplagte fysiske placeringer med oplæg fra relevante beslutningstagere, arkitekter og kulturpolitiske aktører i Hamborg.

Tentativt program med forbehold for ændringer i forbindelse med den nærmere planlægning:

Tidspunkt	Aktivitet 15. maj
Morgen	Tog til Hamborg samt introduktion til studieturens program
Middag	Frokost og check-in på hotel
Tidlig eftermiddag	Rundvisning i HafenCity med guidet tur (evt. cykel)
Eftermiddag	Besøg på Hamborg rådhus. Oplæg om bl.a. byudvikling fra personer/beslutningstagere, der indgår i byudvikling omkring HafenCity. Samt embedsmænd, arkitekter, kulturpolitiske aktører
Eftermiddag	Tilbage på hotellet
Aften	Middag
Aften	Ud og se steder i Hamborg, hvor kultur- og byudvikling er samtænkt

Tidspunkt	Aktivitet 16. maj
Morgen	Morgenmad
Formiddag	Sejltur på Elben
Middag	Frokost
Eftermiddag	Tog til Odense

Deltagere i turen vil være By- og Kulturudvalget, chefgruppen (fem personer) samt én ekstern turguide, der står for den praktiske afvikling af studieturen.

Videre behandling

Hvis byrådet godkender sagen, vil By- og Kulturforvaltningen gå videre med den konkrete planlægning og sikre, at der indgås aftaler med relevante besøgssteder mv.

Efter turen udarbejdes en rejserapport, som By- og Kulturudvalget skal godkende, og som derefter sendes til orientering i Økonomiudvalget.

Økonomi

Udgifterne til studieturen bliver finansieret inden for By- og Kulturudvalgets ramme og påvirker derfor ikke kommunens kassebeholdning.

By- og Kulturforvaltningens overslag på turens samlede udgifter er forventeligt på 8.000 kr. pr. deltager.

Punkt 3: Godkendelse af revideret arbejdsklausul og sociale klausuler

88.00.00-G01-75-23

Resume

Det er nu ti år siden, at Odense Kommunes byråd vedtog den nuværende arbejdsklausul. Der er gjort en lang række erfaringer både i Odense Kommune, i de kommunale selskaber og i de øvrige fynske kommuner, der tilsammen danner grundlag for en opdatering af arbejdsklausulen. Der foreslås en række tilpasninger, som hovedsageligt er udtryk for præciseringer, der skal skabe større klarhed.

Den reviderede klausul er drøftet i Økonomiudvalget den 11. oktober 2023. Den er desuden den 2. november 2023 i Kommunaldirektørforum Fyn og den 30. november 2023 i Borgmesterforum Fyn indstillet til godkendelse i de fynske byråd, og den forventes således at blive det nye fælles fynske udgangspunkt.

Borgmesterforvaltningen indstiller til Økonomiudvalget, at byrådet godkender den reviderede arbejdsklausul, således at den fremadrettet vil være den gældende arbejdsklausul i Odense Kommune.

Det indstilles desuden, at der foretages en konsekvensrettelse og en præcisering af ejerpolitikken for selskaberne.

Byrådet vedtog – også for ti år siden – beskæftigelses- og lærlingeklausuler samt et vejledningsmateriale hertil. Der indstilles derfor også en opdatering af dette materiale.

Det er anden gang at nærværende sag dagsordensættes i Økonomiudvalg og byråd. Årsagen dertil er, at det ved Økonomiudvalgets behandling den 24. marts 2024 blev besluttet, at sagen inkl. materiale skulle sendes i høring ved relevante parter. Afledt af indholdet i høringssvarene er det Borgmesterforvaltningens vurdering, at det er god skik, at der bliver udarbejdet et samlet notat, der både belyser og besvarer høringssvarenes indhold. Dette for at sikre at både høringssparter og offentligheden generelt har et bedre grundlag for at forholde sig til sagens faktiske indhold på.

Effekt

Sagen har ingen konsekvenser for Odensemålene.

Indstilling

Borgmesterforvaltningen indstiller til Økonomiudvalget, at byrådet godkender:

1. Den reviderede arbejdsklausul, således at den fremadrettet vil være den gældende arbejdsklausul i Odense Kommune.
2. Økonomiudvalget bemyndiges til at træffe beslutning om eventuelle mindre, senere tilpasninger af arbejdsklausulen.
3. Økonomiudvalget bemyndiges til at godkende eventuelle senere særversioner af arbejdsklausulen, der er tilpasset særlige brancher.
4. Konsekvensrettelse og præcisering i ejerpolitikken for selskaberne, jf. sagsfremstillingen.
5. Arbejdet med beskæftigelses- og lærlingeklausuler sker med udgangspunkt i de vedlagte skabeloner, som løbende tilpasses af Borgmesterforvaltningen.

Økonomiudvalget anbefaler Borgmesterforvaltningens indstilling.

Rådmændene Søren Windell, Tommy Hummellose, Christoffer Lilleholt samt udvalgsmedlem Claus Houden stemmer imod, da administrationen og bureaukratiet omkring de sociale klausuler for virksomhederne er blevet for store. Dette ses både i høringssvar og ved, at Odense Kommune ikke kan handle med 9 ud af 10 restaurationer. Det betyder, Odense Kommune som oftest kommer til at handle med de store aktører, og de små SMV'er, som Odense er bygget på, ikke har mulighed for at afsætte deres produkter til Odense Kommune. Venstre og Konservative ønsker, at Odense Kommune også handler med SMV'er og disse regler gør det besværligt. Vi ønsker sociale klausuler, men bureaukratiet omkring har et omfang, der reelt afskærer mindre virksomheder.

Beslutning

Byrådsgruppe C og V fremsætter følgende ændringsforslag:

"Borgmesterforvaltningen påbegynder arbejdet med en revision af sociale- og arbejdsklausuler. Arbejdet skal ske i regi af en trepartsforhandling mellem arbejdstagerrepræsentanter, Odense Kommune og byens erhvervsorganisationer. Målet med de reviderede klausuler er en dyb forankring af klausulerne parterne imellem."

Byrådsgruppe C og V stemmer for ændringsforslaget.

Byrådsgruppe A, B, F, M, Ø og løsgænger Andreas Møller stemmer imod.

Ændringsforslaget er dermed forkastet.

Byrådsgruppe V fremsætter følgende ændringsforslag:

"Byrådet beder forvaltningen om at gennemgå det bureaukrati, der ligger omkring sociale klausuler med henblik på at skabe overblik og fjerne så meget som muligt."

Byrådsgruppe C og V stemmer for ændringsforslaget.

Byrådsgruppe A, B, F, M, Ø og løsgænger Andreas Møller stemmer imod.

Ændringsforslaget er dermed forkastet.

Byrådet godkender Økonomiudvalgets indstilling.

Byrådsgruppe C og V stemmer imod, da administrationen og bureaukratiet omkring de sociale klausuler for virksomhederne er blevet for store. Dette ses både i høringssvar og ved, at Odense Kommune ikke kan handle med 9 ud af 10 restaurationer. Det betyder, Odense Kommune som oftest kommer til at handle med de store aktører, og de små SMV'er, som Odense er bygget på, ikke har mulighed for at afsætte deres produkter til Odense Kommune. Venstre og Konservative ønsker, at Odense Kommune også handler med SMV'er og disse regler gør det besværligt. Vi ønsker sociale klausuler, men bureaukratiet omkring har et omfang, der reelt afskærer mindre virksomheder.

Sagsfremstilling

Tilretning af arbejdsklausulen

Odense Kommune vedtog i 2013 den nugældende arbejdsklausul. Arbejdsklausulen forpligter leverandøren og dennes underleverandører til - i forbindelse med udførelse af opgaven for Odense Kommune - at sikre de ansatte løn- og ansættelsesforhold på niveau med den mest repræsentative overenskomst på området. Det følger af den politiske beslutning, at arbejdsklausulen skal anvendes ved alle køb af tjenesteydelser og bygge- og anlægsydelser. Der gælder således ingen ”bagatelgrænse”, ligesom der ikke er vedtaget nogen enstemmige undtagelser fra arbejdsklausulens anvendelsesområde.

Kontrolenheden i Borgmesterforvaltningen har siden 2013 haft til opgave at følge op på leverandørernes overholdelse af arbejdsklausulen. I den forbindelse er det erfaret, at arbejdsklausulen i sine formuleringer indeholder nogle uklarheder, som med fordel kan præciseres.

Kontrolenheden har desuden i sit arbejde med klausulen gjort sig følgende erfaringer, som danner grundlag for forslaget om tilretning af arbejdsklausulen:

- Der ses en stigende tendens til anvendelse af udenlandsk arbejdskraft, også på mindre projekter. Erfaringsmæssigt findes oftere løndumping hos udenlandsk end dansk arbejdskraft. Ofte optræder udenlandsk arbejdskraft ikke hos hovedleverandøren, men flere led nede i leverandørkæden.
- Den generelle mangel på arbejdskraft presser leverandørerne, hvorfor Kontrolenheden oplever længere og længere leverandørkæder på selv mindre projekter. Erfaringsmæssigt er sandsynligheden for overtrædelse større, jo længere leverandørkæden er.

På grund af ovennævnte forhold er indsatsen mod social dumping og brugen af arbejdsklausulen, herunder en velformuleret og praktisk anvendelig arbejdsklausul, potentielt vigtigere i dag, end det nogensinde har været.

Borgmesterforvaltningen har været i dialog med de kommunale selskaber og med de fynske kommuner om tilretning af arbejdsklausulen. Input herfra indgår som en del af grundlaget for tilretningen.

De foreslåede tilretninger af arbejdsklausulen har været drøftet i Økonomiudvalget den 11. oktober 2023. Siden drøftelsen i Økonomiudvalget i oktober har revideringen af den fælles fynske arbejdsklausul været forelagt Kommunaldirektørforum Fyn og Borgmesterforum Fyn. Der er i den forbindelse ikke kommet indsigelser mod ændringerne, og de enkelte kommuner skal derfor nu gennemføre en proces i egen kommune med henblik på at få klausulen vedtaget. Der kan i den forbindelse komme kommentarer eller spørgsmål fra de fynske kommuner til den reviderede klausul, men det er ikke forventningen, at det vil føre til ændringer.

Processen omkring vedtagelse af den reviderede arbejdsklausul i de øvrige fynske kommuner er i gang og som Borgmesterforvaltningen er orienteret, vedtages den i Nyborg Kommune den 30. januar 2024, i Assens Kommune den 31. januar 2024, i Faaborg-Midtfyns Kommune den 7. februar 2024, i Langelands Kommune den 26. februar 2024 og i Svendborg Kommune den 26. marts 2024. Tilbagemeldinger fra de resterende kommuner afventes.

På baggrund af Økonomiudvalgets drøftelse i oktober 2023 foreslås det, at Økonomiudvalget bemyndiges til at godkende eventuelle mindre tilpasninger af arbejdsklausulen, som senere måtte blive relevante. Eventuelle tilpasninger vil ikke ændre på den grundlæggende forpligtelse i arbejdsklausulen eller på muligheden for effektivt at håndhæve klausulen.

De tilretninger af den nuværende arbejdsklausul, der med denne sag foreslås godkendt, er primært præciseringer, som skaber større klarhed for alle parter. Tilpasningerne falder i nedenstående kategorier. En uddybning af de enkelte tilretninger fremgår af bilag 1. Den nuværende og den reviderede arbejdsklausul er vedlagt som henholdsvis bilag 2 og 3.

Det er anden gang, at nærværende sag dagsordensættes i Økonomiudvalget og byrådet. Det skyldes, at det ved Økonomiudvalgets behandling den 24. marts 2024 blev besluttet, at sagen inkl. materiale skulle sendes i høring ved relevante parter. Borgmesterforvaltningen modtog i alt seks høringssvar. De indkomne høringssvar blev vedlagt som bilag til byrådets behandling af sagen den 7. februar, og er ligeledes vedlagt denne sag som bilag.

Det er Borgmesterforvaltningens vurdering, at indholdet i høringssvarene er både saglige og velreflekterede. Afledt af indholdet i høringssvarene er det Borgmesterforvaltningens vurdering, at det vil være god skik, når flere af høringssvarerne påpeger samme elementer i sagen, at der bliver udarbejdet et samlet notat, der både belyser og besvarer høringssvarenes indhold. Dette for at sikre at både høringssvarer og offentligheden generelt har et bedre grundlag for at forholde sig til sagens faktiske indhold på.

Notat, der både belyser og besvarer de dele af høringssvarene, der giver anledning dertil, er vedlagt.

De foreslåede ændringer

1. Krav til leverandørerne i forbindelse med kontrol

Der foreslås en række tilpasninger, som efter sin ordlyd er nye i forhold til den gamle klausul, men som svarer til den praksis, der har været i kontrolarbejdet de seneste år, og som har vist sig nødvendig for at kunne gennemføre retvisende kontroller. Det drejer sig om krav til billedlegitimation, opbevaring af dokumentation efter kontraktudløb, at lønsedler mv. ikke anonymiseres samt, at udbetaling af løn sker via et digitalt betalingssystem.

2. Enkeltmandsvirksomheder, der udfører arbejde på medarbejderlignende vilkår

Der ses en stigende tendens til, at en virksomhed i stedet for at ansætte medarbejdere hyrer personer ind som selvstændige enkeltmandsvirksomheder, uagtet at personerne reelt udfører arbejde på medarbejderlignende vilkår. Allerede i dag betragtes en sådan konstruktion som en omgåelse af arbejdsklausulen, og der stilles derfor i praksis også krav om løn- og arbejdsvilkår på overenskomstniveau for enkeltmandsvirksomheder, der udfører arbejde på medarbejderlignende vilkår. Derfor foreslås dette tydeliggjort i ordlyden af den nye version af arbejdsklausulen.

Problemstillingen betegnes populært som brug af ”falske selvstændige”. I arbejdsklausulen anvendes denne betegnelse ikke.

3. Oplysning om underleverandører

Erfaringsmæssigt er risikoen for overtrædelse af arbejdsklausulen større, jo længere leverandørkæden er. Det er derfor afgørende for muligheden for at føre et risikobaseret tilsyn, at leverandører giver kommunen besked om brugen af underleverandør, inden arbejdet udføres. Af den nuværende arbejdsklausul følger en pligt for leverandøren til at orientere kommunen om brugen af underleverandører. I den nye version foreslås det indskærpet, hvordan og hvornår orientering skal ske. Det er desuden præciseret, at manglende indberetning af underleverandør medfører bod.

4. Overtrædelser af arbejdsklausulen i andre kontrakter kan indgå i misligholdelsesvurderingen

I den nye arbejdsklausul foreslås det, at leverandørens misligholdelse af arbejdsklausulen i andre kontrakter mellem Odense Kommune og leverandøren kan indgå i vurderingen af, hvorvidt den enkelte kontrakt er misligholdt. Dette er en skærpelse i forhold til tidligere. Baggrunden herfor er, at man har brug for at sikre, at leverandøren ikke kan spekulere i systematisk at begå mindre overtrædelser af arbejdsklausulen på flere kontrakter, uden at vi samlet set kan betragte det

som væsentlig (og dermed hævebegrundende) misligholdelse. Det kan fx være relevant, hvor der ses et mønster i, at leverandøren ikke indberetter underleverandører eller ikke kan fremlægge timesedler.

5. Bodsbestemmelser simplificeret og revideret

Bodsbestemmelserne foreslås gennemgribende revideret med henblik på at sikre en større grad af gennemsigtighed og forudberegnelighed. Effekten af den reviderede ordlyd svarer imidlertid til den praksis, som Kontrolenheden har anvendt i forhold den eksisterende arbejdsklausul.

Ifølge ordlyden af den nuværende klausul beregnes boden som en bestemt promille af kontraktsummen, dog minimum et fast beløb pr. dag. I praksis er det ofte vanskeligt at definere, hvad der udgør kontraktsummen, fx fordi der er tale om rammeaftaler eller fagentrepriser. Derfor foreslås det, at boden altid blot beregnes som et fast beløb pr. overtrædelse pr. dag. Desuden foreslås der indsat eksempler til belysning af, hvad der udgør en bodsudløsende overtrædelse.

Den nuværende bodsbestemmelse for manglende dokumentation har i visse tilfælde ført til beregning af bodsbeløb, der ikke er proportionale med overtrædelsen. Bodsbeløbet pr. dag foreslås derfor nedsat fra 2.000 kr. til 1.000 kr. Desuden foreslås bod for manglende dokumentation maksimeret ved, at bod herfor maksimalt kan pålægges i to måneder. Herefter vil Kontrolenheden være berettiget til at foretage et skøn over løn- og ansættelsesvilkår og udmåle bod, hvis niveauet ikke lever op til arbejdsklausulen.

Desuden indsættes en generel "ventil" for bodsbeløb, der giver Odense Kommune mulighed for at nedskrive boden, hvis forholdene konkret taler herfor, fx fordi der er tale om mindre eller undskyldelige overtrædelser og leverandøren samarbejder med Kontrolenheden om at rette op.

6. Efterbetaling

Formålet med arbejdsklausulen er at sikre, at medarbejdere, der udfører opgaver på Odense Kommunes kontrakter, har overenskomstmæssige løn- og arbejdsforhold. Det er derfor væsentligt, at arbejdsklausulen indeholder håndtag til at sikre, at leverandøren retter op, hvis der konstateres overtrædelser. Af den nuværende arbejdsklausul fremgår blot, at Odense Kommune kan tilbageholde vederlag med henblik på at tilgodese krav fra de ansatte, men ikke direkte at leverandøren er forpligtet til at foretage efterbetaling. Dette foreslås præciseret i den nye arbejdsklausul.

Behov for særlige versioner

Odense Kommunes arbejdsklausul anvendes p.t. i samme form til alle typer af køb af bygge- og anlæg og tjenesteydelser. I princippet kan arbejdsklausulen i den foreliggende form anvendes på alle køb, men det har vist sig, at visse bestemmelser i praksis ikke passer til alle brancher. Det er fx tilfældet for klausulens bestemmelser om kontrolbesøg, som er skrevet med udgangspunkt i en situation, hvor leverandørens ydelser leveres hos ordregiver. Det passer dårligt til bl.a. konsulentområdet, hvor arbejdet udføres på leverandørens kontor, og hvor en fysisk kontrol derfor ikke er hensigtsmæssig og kan komme i krambolage med leverandørens lovmæssige forpligtelser i forhold til fx adgangskontrol og sikring af fortrolighed.

For nuværende er et behov for en særlig version af klausulen identificeret i konsulentbranchen, restaurationsbranchen og på det specialiserede socialområde. Eventuelle særudgaver af arbejdsklausulen vil skulle indeholde samme grundlæggende forpligtelse til at overholde et overenskomstmæssigt niveau, og skal samtidig sikre, at krav, kontrol- og sanktioneringsmuligheder i klausulen er relevante og proportionale i det enkelte kontraktforhold.

Borgmesterforvaltningen vil i løbet af 2024 fremlægge særlige versioner af arbejdsklausulen, der er tilpasset særlige brancher. Det foreslås, at sådanne versioner skal kunne godkendes af Økonomiudvalget.

De særlige versioner af arbejdsklausulen vil også blive forelagt Borgmesterforum Fyn med henblik på at skabe mulighed for, at de fynske kommuner kan anvende tilsvarende særudgaver af arbejdsklausulen.

Tilretning af ejerpolitikken

Den nuværende ejerpolitik for 2023-2026, som gælder for Odense Renovation A/S, Odense Havn A/S, Odense Letbane P/S, Fjernvarme Fyn Holding A/S og VandCenter Syd Holding A/S, indeholder følgende formulering:

"2.10

Arbejdsklausuler og sociale klausuler

Såfremt Selskaberne selv forestår udbud, skal Selskaberne overholde Odense Byråds til enhver tid gældende beslutninger om arbejdsklausuler og sociale klausuler. Ved ejerpolitikens vedtagelse er følgende beslutninger gældende:

- Udmøntning af arbejdsklausuler – ”Odense mod social dumping” (vedtaget den 9. oktober 2013)
- Sociale klausuler og arbejdsklausuler i Odense Kommune (vedtaget den 12. juni 2013)
- Indstilling vedrørende sociale klausuler og social dumping (vedtaget den 14. november 2012)

På aftalte møder mellem Selskaberne og Borgmesterforvaltningen kan også arbejdet med både arbejds- og sociale klausuler drøftes, ligesom der til disse møder kan deltage medarbejdere fra Odense Kommunes kontrolenhed."

Afsnittet foreslås tilpasset som beskrevet nedenfor. Formålet med tilpasningen er at præcisere, hvornår pligten til at anvende klausulerne gælder, idet formuleringen ”selv forestår udbud” giver anledning til uklarhed.

Formålet med de ændrede bullets er at sikre, at der fremadrettet kan henvises til én (nemlig nærværende) politiske beslutning, når det handler om arbejdsklausuler og sociale klausuler.

Formålet med formuleringerne efter punktopstillingen er at skabe øget klarhed over, hvilke forpligtelser selskaberne har i relation til brugen af sociale klausuler, herunder at selskabernes eventuelle tilpasning, præcisering eller skærpelse af indholdet af arbejdsklausulen kræver godkendelse af Økonomiudvalget.

Endelig er det også formålet at præcisere, at der kan forekomme helt særlige og akutte situationer, hvor selskaberne på grund af driftsmæssige forhold kan undlade at benytte arbejdsklausulen.

"2.10 Arbejdsklausuler og sociale klausuler

Såfremt Selskaberne selv foretager indkøb af tjenesteydelser og bygge- og anlægsopgaver, hvis værdi overstiger 300.000 kr. ekskl. moms (svarende til tilbudslovens grænse for krav om indhentning af mindst to underhåndsbud), skal Selskaberne overholde Odense Byråds til enhver tid gældende beslutninger om arbejdsklausuler og sociale klausuler.

Selskaberne kan dog undtagelsesvist undlade at benytte arbejdsklausulen og sociale klausuler, såfremt særlige og akutte situationer tilsiger dette. Selskaberne registrerer brug af denne undtagelse, således at bestyrelsen og Odense Kommune kan oplyses om brugen, hvis det ønskes.

Pr. [forventeligt 28. februar 2024] er følgende beslutninger gældende:

- Revideret arbejdsklausul og sociale klausuler vedtaget af byrådet [forventeligt 28. februar 2024].

Selskabernes brug af lærlinge- og beskæftigelsesklausuler skal tage udgangspunkt i Odense Kommunes skabeloner og vejledninger. Selskaberne skal ved hvert enkelt udbud foretage en vurdering af, hvorvidt det er muligt at stille krav om lærlinge eller beskæftigelse af særlige grupper af ledige.

Selskaberne skal til enhver tid anvende den af Odense Kommune vedtagne version af arbejdsklausulen. Hvis Selskabet oplever behov for at tilpasse, præcisere eller skærpe indholdet af arbejdsklausulen, kan Selskaberne anmode om Økonomiudvalgets godkendelse heraf efter forudgående behandling i Selskabets bestyrelse.

Odense Kommune forventer, at Selskaberne udarbejder kontrolprocedurer og fører et risikobaseret tilsyn.

På aftalte møder mellem Selskaberne og Borgmesterforvaltningen, kan også arbejdet med både arbejds- og sociale klausuler drøftes, ligesom der til disse møder kan deltage medarbejdere fra Odense Kommunes kontrolenhed."

Det bemærkes, at der senere kan opstå behov for endnu en opdatering af ejerpolitikken, hvis der besluttes ændringer i arbejdsklausulens anvendelsesområde.

Der er i en afgørelse fra Ankestyrelsen fastlagt, at Odense Kommune ikke længere kan løse kontrolopgaven for selskaberne. Selskaberne er i gang med at finde alternative løsninger til den fremtidige kontrol.

Lærlinge- og beskæftigelsesklausuler

Ved byrådsbeslutninger af 14. november 2012 og 12. juni 2013 blev der i Odense Kommune indført sociale klausuler i form af lærlingeklausuler og beskæftigelsesklausuler rettet mod særlige grupper af ledige.

Lærlinge- og beskæftigelsesklausuler skal anvendes på bygge- og anlægsopgaver samt tjenesteydelseskontrakter, når det konkret er muligt. For lærlingeklausuler gælder følgende udgangspunkt på, hvilket omfang en kontrakt skal have, for at en lærlingeklausul kan være relevant:

- En samlet varighed på 6 måneder eller mere og
- Lønomsætninger på minimum 4 mio. kr. og/eller en samlet kontraktværdi ekskl. moms på minimum 10 mio. kr.

For beskæftigelsesklausulen gælder, at kontrakten som udgangspunkt minimum skal være af 6 måneders varighed. Om kontrakten konkret er egnet til en beskæftigelsesklausul, afgøres ud fra en vurdering af de arbejdsopgaver, der indgår i udførelsen af kontrakten.

Beskæftigelses- og lærlingeklausuler kan anvendes parallelt på samme kontrakt, hvis opgaverne er til det. Beskæftigelsesklausulen skal desuden altid vurderes som alternativ, hvis en lærlingeklausul ikke er mulig at gennemføre.

Det generelle billede i forhold til brugen af lærlinge- og beskæftigelsesklausuler er positivt. Det kan oplyses, at der p.t. er 109 personer i beskæftigelse som følge af beskæftigelsesklausulen, og at den seneste opgørelse fra 2022 viste, at der var beskæftiget ca. 65 årsværk lærlinge.

Da beskæftigelses- og lærlingeklausuler ikke er vedtaget i deres helhed som arbejdsklausulen, men kun som forslag til kontraktformuleringer, har Borgmesterforvaltningen løbende tilpasset klausulerne i takt med de erfaringer, man har gjort sig, således at de i dag ser ud, som det fremgår af bilag 4 og 5.

I forhold til beskæftigelsesklausulen bemærkes, at målgruppen nu udgør fleksjobbere, integrationsborgere og aktivitetsparate kontanthjælpsmodtagere. Der er fastlagt en proces, der sikrer, at leverandøren kan få hjælp til at finde en egnet kandidat fra Beskæftigelses- og Socialforvaltningen. Der er desuden indført krav, der skal sikre, at klausulen ikke glemmes eller omgås, herunder at leverandøren på forhånd skal fremsende en beskæftigelsesplan, og at leverandøren ikke kan overføre eksisterende medarbejdere til opfyldelse af klausulen. Endvidere er der indført bod for manglende overholdelse af klausulen. Borgmesterforvaltningens erfaringer med implementering og håndhævelse af den nuværende klausul er positive.

I forhold til lærlingeklausulen bemærkes, at denne i det væsentligste ligner den oprindeligt vedtagne. Der har dog med indførelse af kravet om ”personer under oplæring” i udbudsloven og Foreningen for Byggeriets Samfundsansvars reviderede lærlingeklausul været en udvikling på området på det seneste, og Borgmesterforvaltningen forventer derfor snarest at opdatere lærlingeklausulen i lyset af denne udvikling.

For at samle op på tidligere politiske beslutninger og sikre klarhed om omfanget af disse foreslås det, at byrådet godkender, at arbejdet med beskæftigelses- og lærlingeklausuler sker med udgangspunkt i de vedlagte skabeloner (bilag 4 og 5), som løbende tilpasses af Borgmesterforvaltningen.

I byrådssagen af 12. juni 2013 indgik en vejledning til brugen af sociale klausuler. Denne vejledning vil Borgmesterforvaltningen ligeledes sørge for at foretage en opdatering af. Der vil ikke blive ændret på forpligtelsens omfang og udgangspunkt.

Økonomi

Denne sag har ikke økonomiske konsekvenser for Odense Kommune, herunder for kommunens kassebeholdning.

Bilag

Bilag 1.

Bilag 2

Bilag 3

Bilag 4

Bilag 5

Høringssvar 3F

Høringssvar - revision af arbejdsklausuler - Odense

Høringssvar - revideret arbejdsklausul i Odense kommune - Dansk Arbejdsgiverforening

Odense Kommune - høring af revideret arbejdsklausul - Dansk Industri

Høringssvar Odense Kommune arbejdsmarkedsklausuler 31.01.2024 FH Fyn

Høring af arbejdsklausul - Odense Kommune

Respons på høringssvar - Revideret arbejdsklausul

Punkt 4: Ændringer i udvalgsbesættelse

00.22.04-G01-2-24

Resume

Borgmester Peter Rahbæk Juel har meddelt, at han ønsker at udtræde af bestyrelsen for Syddansk Erhvervsskole.

Byrådsmedlem Abdirashid Abdi har meddelt, at han ønsker at udtræde af Grønt Råd.

Det følger af den kommunale styrelseslov § 17, stk. 3, at de hverv, man er udpeget til af byrådet i forbindelse med byrådets konstituering, har virkning for hele byrådets funktionsperiode.

Det antages imidlertid, at byrådet på begæring kan fritage en person for et hverv for resten af funktionsperioden, når byrådet skønner, at der er rimelig grund dertil. Der tilkommer i den forbindelse byrådet et betydeligt skøn.

Det er overfor Borgmesterforvaltningen blevet oplyst, at ændringerne i udvalgsbesættelsen skyldes politiske forhold.

Det er den gruppe, der har udpeget det udtrædende medlem, der skal udpege et nyt medlem med virkning for resten af funktionsperioden.

Gruppe A, B, C, F og løsgænger Andreas Møller har i den forbindelse oplyst, at rådmand Tim Vermund indtræder i bestyrelsen for Syddansk Erhvervsskole og Grønt Råd, såfremt byrådet godkender Peter Rahbæk Juels og Abdirashid Abdis anmodning om at udtræde.

De kommunale tilsynsmyndigheders praksis anerkender, at en anmodning, der er begrundet i politiske forhold, kan ses for en rimelig grund, og det er derfor Borgmesterforvaltningens vurdering, at betingelserne for at godkende Peter Rahbæk Juels og Abdirashid Abdis anmodning om udtrædelse er til stede.

Effekt

Sagens karakter gør, at det ikke er relevant at vurdere effektskabende konsekvenser for Odensemålene.

Indstilling

Borgmesterforvaltningen fremsender sagen til byrådet.

Beslutning

Godkendt.

Sagsfremstilling

Der henvises til sagsresuméet.

Økonomi

Denne sag har ikke økonomiske konsekvenser for Odense Kommune, herunder for kommunens kassebeholdning.

Punkt 5: Odense Kommunes styrkede indsats mod negativ social kontrol - endelig afrapportering

27.25.00-A00-1-22

Resume

Denne sag handler om den sidste afrapportering på Odense Kommunes styrkede indsats mod negativ social kontrol. Indsatsen blev vedtaget af byrådet med budget 2021 og gennemført som et 3-årigt projekt. Projektet er afsluttet ved udgangen af 2023.

Formålet med projektet var at begrænse konsekvenserne af negativ social kontrol. Den styrkede indsats skulle basere sig på fem anbefalinger fra en ekstern ekspertgruppe:

- Anbefaling 1: Enhed mod negativ social kontrol
- Anbefaling 2: Målrettede handleplaner
- Anbefaling 3: Unges opgør med negativ social kontrol
- Anbefaling 4: Flere etniske minoritetskvinder skal selvstændiggøres og i uddannelse og beskæftigelse
- Anbefaling 5: Strategisk samarbejde med civilsamfund og boligsamarbejdet

Forvaltningerne har udarbejdet en afsluttende rapport (bilag 1), der samler op på erfaringer fra projektperioden. Rapporten viser, at den styrkede indsats har været relevant. Fx er Odense Kommune langt i udarbejdelsen af en beredskabsplan vedrørende negativ social kontrol og æresrelaterede konflikter. Beredskabsplanen er lovpligtig for kommunerne fra 2024.

Forvaltningerne har udarbejdet en handlingsplan mod negativ social kontrol (bilag 2). Handlingsplanen baserer sig på erfaringer fra projektperioden og er svar på en politisk bestilling pr. 20. januar 2021.

Efter projektperioden arbejder Odense Kommune videre med den styrkede indsats. Det vil ske på både opbyggende, forebyggende og indgribende niveau. Arbejdet vil blive udført i Odense Kommunes eksisterende afdelinger.

Effekt

Børn og unge bliver klar til fremtiden

En styrket indsats mod negativ social kontrol vil reducere antallet af børn og unge, som bliver begrænset i deres livsudfoldelse gennem tvang og vold. Når vi lykkes med en styrket indsats mod negativ social kontrol, øger vi antallet af børn og unge, der trives, oplever selvbestemmelse og deltager som aktive borgere i samfundet med adgang til byens demokratiske fællesskaber.

Flere odenseanere i job og på vej til job

En styrket indsats mod negativ social kontrol vil reducere negativ social kontrol som en barriere for, at borgere i Odense kommer i uddannelse og job.

Et sundere Odense

En styrket indsats mod negativ social kontrol vil begrænse konsekvenser af de dynamikker, der skaber mistro og lav grad af mental sundhed.

Indstilling

Beskæftigelses- og Socialforvaltningen, Børn- og Ungeforvaltningen og Sundhedsforvaltningen indstiller til respektive udvalg, at byrådet godkender:

1. Afrapporteringen på Odense Kommunes styrkede indsats mod negativ social kontrol.
2. Odense Kommunes handlingsplan mod negativ social kontrol.

Beskæftigelses- og Socialudvalget:

Udvalgsmedlem Mads Thomsen (A) stiller følgende ændringsforslag:

At Beskæftigelses- og Socialforvaltningen redegør for, om den nuværende håndtering og organisering af sager vedrørende negativ social kontrol af unge, der kan resultere i mulige beslutninger om tvangsmæssige foranstaltninger i Børn og ungeudvalget (§ 18-udvalget), er mest hensigtsmæssigt organiseret, eller om der er behov for justeringer eller ændringer.

Beskæftigelses- og Socialudvalget anbefaler forvaltningens indstilling.

Beskæftigelses- og Socialudvalget godkender ændringsforslaget og beslutter endvidere, at Beskæftigelses- og Socialforvaltningen skal forelægge en årlig statussag om arbejdet med negativ social kontrol for Beskæftigelses- og Socialudvalget. Statussagen skal blandt andet indeholde beskrivelser af tilbud til drenge og mænd med potentielle dobbeltroller, som udøver og offer for negativ social kontrol, muligheder for efterværn til kvinder og mænd, der har brudt med negativ social kontrol og relevante akutte hjælpemuligheder for borgere underlagt negativ social kontrol.

Sundhedsudvalget anbefaler indstillingspunkterne 1 og 2.

Derudover ønsker Sundhedsudvalget en opfølgningssag, hvor Sundhedsforvaltningen beskriver sundhedsplejens redskaber til at identificere negativ social kontrol og mulige handlinger i den forbindelse.

Børn- og Ungeudvalget anbefaler indstillingerne og beslutter, at der skal forelægges en årlig statussag om arbejdet med negativ social kontrol for udvalget. Statussagen skal blandt andet indeholde beskrivelser af tilbud til drenge og mænd med potentielle dobbeltroller som udøver og offer for negativ social kontrol, muligheder for efterværn til kvinder og mænd, der har brudt med negativ social kontrol og relevante akutte hjælpemuligheder for borgere underlagt negativ social kontrol.

Børn- og Ungeudvalget ønsker derudover en redegørelse for, om den nuværende håndtering og organisering af sager vedrørende negativ social kontrol af børn og unge, der kan resultere i mulige beslutninger om tvangsmæssige foranstaltninger i Børn og unge-udvalget (§ 18-udvalget), er mest hensigtsmæssigt organiseret, eller om der er behov for justeringer eller ændringer.

Borgmesterforvaltningen har ingen bemærkninger.

Økonomiudvalget anbefaler Beskæftigelses- og Socialudvalgets, Børn- og Ungeudvalgets og Sundhedsudvalgets indstillinger. Økonomiudvalget anbefaler endvidere, at der i forlængelse af de foreslåede årlige statussager til udvalgene om arbejdet med negativ social kontrol også forelægges en sag herom til Økonomiudvalgets orientering.

Beslutning

Byrådet godkender Økonomiudvalgets anbefaling.

Sagsfremstilling

Erfaringer og resultater

Afrapporteringen viser, at den styrkede indsats har været relevant. I det følgende fremhæver forvaltningerne en række erfaringer og resultater.

Afrapporteringen på de enkelte anbefalinger er uddybet i bilag 1.

Fremhævede erfaringer og resultater

1. Odense Kommune har udarbejdet en handlevejledning vedrørende negativ social kontrol og tvingende kontrol i parforhold. Handlevejledningen er målrettet kommunens medarbejdere. Handlevejledningen beskriver, hvordan medarbejderne håndterer vanskelige sager. Den vejleder også til, hvordan medarbejderne undgår at anvende religiøse parallelstrukturer, herunder samarbejde med imamer.
2. Odense Kommune er langt i udarbejdelsen af en beredskabsplan vedrørende negativ social kontrol og æresrelaterede konflikter. Beredskabsplanen er lovpligtigt for kommunerne fra 2024.
3. Odense Kommune har lanceret hjemmesiden negativsocialkontrol.dk. Her kan borgere, civile aktører og fagpersoner finde relevant viden samt råd og vejledning. På hjemmesiden er der bl.a. konkrete handleanvisninger for både fagpersoner og civile aktører.
4. Odense Kommune har udarbejdet en handlingsplan mod negativ social kontrol. Handlingsplanen opsummerer Odense Kommunes tilgang til og organisering omkring arbejdet, herunder ansvarsfordeling. Handlingsplanen er udarbejdet på baggrund af erfaringer i projektperioden. Handlingsplanen henvender sig til borgere, fagpersoner og civile aktører.

Det videre arbejde (forankring)

Efter projektperioden arbejder Odense Kommune videre med at styrke indsatsen mod negativ social kontrol. Arbejdet vil blive udført i Odense Kommunes eksisterende afdelinger.

Kommunen vil have fokus på at udvikle medarbejdernes kompetencer og kommunens kapacitet. Det vil ske på både opbyggende, forebyggende og indgribende niveau.

Fremhævede forankringstiltag

1. Ansvar for indsatser på opbyggende niveau er placeret i almenområdet. Det vil sige i dagtilbud, skoler og ungdomscentre, men også i fx sundhedsplejen, beskæftigelsesindsatser og tilsvarende steder.
2. Ansvar for indsatser på forebyggende niveau er placeret i relevante afdelinger på tværs af kommunen alt efter sagens karakter. Afdelingerne Forebyggende Indsatser og Center for Familier og Unge i Beskæftigelses- og Socialforvaltningen kan vejlede om, hvilke tiltag der er relevante i en konkret sag.
3. Ansvar for indsatser på indgribende niveau er placeret i afdelingen Center for Familier og Unge i Beskæftigelses- og Socialforvaltningen samt i Børn og Familierådgivningen i Børn- og Ungeforvaltningen.
4. Der er udpeget ressourcepersoner på tværs af Sundhedsforvaltningen, Børn- og Ungeforvaltningen og Beskæftigelses- og Socialforvaltningen. Ressourcepersonerne skal som del af deres øvrige opgaver understøtte lokal kompetenceudvikling og koordinering af kommunens indsatser. De skal desuden give faglig sparring til kollegaer og indsamle data.
5. Det strategiske ansvar bliver forankret i en styregruppe samt i en strategisk følgegruppe.

Odense Kommunes handlingsplan mod negativ social kontrol

Odense Byråd har den 20. januar 2021 bestilt en handlingsplan mod negativ social kontrol.

Forvaltningerne har på baggrund af erfaringer i projektperioden udarbejdet en handlingsplan (bilag 2). Projektperioden danner således grundlag for, at Odense Kommune i dag kan præsentere en plan for, hvordan kommunen forstår negativ social kontrol. Handlingsplanen beskriver også, hvordan kommunen organiserer sig på området, og hvordan ansvaret er fordelt. Handlingsplanen er skrevet til borgere, fagpersoner og civile aktører. I handlingsplanen kan man finde henvisninger til relevant viden samt kontaktoplysninger.

Økonomi

Denne sag har ikke økonomiske konsekvenser for Odense Kommune, herunder for kommunens kassebeholdning.

Bilag

Bilag 1 - Slutrapportering vedr. den styrkede indsats mod negativ social kontrol

Bilag 2 - Handlingsplan mod negativ social kontrol

Punkt 6: Handleplaner for Odense Fjord og Odense Å - godkendelse af udkast til offentlig høring

01.05.18-P16-1-23

Resume

Denne sag omhandler godkendelse af forslag til Natura 2000-handleplaner for Odense Å og Odense Fjord. Handleplanerne skal efterfølgende i 8 ugers offentlig høring, inden de i juni 2024 skal forelægges til endelig godkendelse.

Handleplanerne er en udmøntning af de statslige Natura 2000-planer og vil være gældende for perioden 2022-2027.

Handleplanerne er lavet i samarbejde med de øvrige berørte kommuner, Miljøstyrelsen og Naturstyrelsen.

I handleplanerne redegøres for indsatsen i den forudgående femårige periode. Hertil skal Odense Kommune og de øvrige kommuner samt Miljøstyrelsen beskrive, hvordan vi vil prioritere indsatsen for at sikre og forbedre naturen ved Odense Fjord og Odense Å i de næste fem år. Prioritering af indsatsen sker på baggrund af statens målsætninger, der er beskrevet i statens Natura 2000-planer.

Effekt

En klima- og miljøvenlig storby

Godkendelse af og udmøntning af handleplanerne for Odense Fjord og Odense Å vil have effekt for Odense-målet om En klima- og miljøvenlig storby. Beskyttelse og forbedring af naturen ved Odense Fjord og Odense Å vil overordnet set medvirke til at forbedre biodiversiteten i Odense Kommune, og vil således også være med til at løfte flere indsatser i Odense Kommunes handleplan for natur og biodiversitet. Indsatser med at genoprette natur og naturlig hydrologi (vandstand) ved Odense Å og Odense Fjord vil ligeledes være et væsentligt bidrag til at forbedre miljøtilstanden i Odense Fjord samt medvirke til forbedret optag/reduceret udledning af klimagasser.

Indstilling

Klima- og Miljøforvaltningen indstiller til Klima- og Miljøudvalget, at byrådet godkender:

1. Forslag til Natura 2000-handleplaner 2022-2027 for Natura 2000-område nr. 110 Odense Fjord.
2. Forslag til Natura 2000-område nr. 114 Odense Å med Hågerup Å, Sallinge Å og Lindved Å.

Klima- og Miljøudvalget anbefaler indstillingen.

Borgmesterforvaltningen har ingen bemærkninger.

Økonomiudvalgets anbefaler Klima- og Miljøforvaltningens indstilling.

Rådmændene Christoffer Lilleholt og udvalgsmedlem Claus Houden tager forbehold for de dele, der har direkte eller indirekte konsekvens for jagtmuligheder.

Beslutning

Godkendt.

Sagsfremstilling

International beskyttet natur i Odense Kommune

På baggrund af EU's habitat- og fuglebeskyttelsesdirektiv er der i Danmark udpeget 257 Natura 2000-områder, der er nogle af Danmarks største og mest værdifulde naturområder.

I Odense Kommune er der udpeget to Natura 2000-områder:

- Odense Å med Hågerup Å, Sallinge Å og Lindved Å
- Odense Fjord

Begge områder strækker sig ud over kommunegrænsen. De to områder er udpeget, da de indeholder en række særlige naturtyper og/eller arter, der på europæisk plan er sjældne, truede eller karakteristiske.

Odense Å er blandt andet udpeget, da området indeholder de artsrige kalkholdige mosetyper "kildevæld" samt "rigkær" og er levested for odder og tykskallet malermusling, der er meget sjælden i Europa.

Odense Fjord er blandt andet udpeget, da de store arealer med strandenge og lavvandede flader med bugt, vade og rev er et vigtigt levested for en række trækfugle som knopsvane, sangsvane og blishøne og for ynglefugle som klyde, fjorderne, havterne, rørdrum og havørn.

Statens planer skal udmøntes i kommunale handleplaner

Staten har i juni 2023 offentliggjort nye Natura 2000-planer for alle Natura 2000-områder dækkende for perioden 2022-2027.

Natura 2000-planerne er den overordnede ramme for, hvad Natura 2000-områderne skal beskytte, og hvad der skal gøres for at forbedre naturtilstanden.

Den nationale prioritering af indsatserne i Natura 2000-områderne sigter i den kommende tredje planperiode (2022-2027) på at skabe mulighed for mere naturlige processer og naturens robusthed, udvide arealet med urørt skov samt fokus på tiltag mod klimaforandringer. Hertil er der områdespecifikke målsætninger og retningslinjer.

Kommunerne skal senest ét år efter offentliggørelse af statens planer udarbejde og vedtage en handleplan for hvert Natura 2000-område, der udmønter de statslige naturplaner.

I handleplanerne skal kommunerne og Miljøstyrelsen:

- Redegøre for indsatsen i perioden 2016-2022.
- Foretage en vurdering af behovet for indsatser for naturtyper og arter.
- Beskrive fordelingen af arealer med naturtyper.

Handleplanerne beskriver:

- Hvordan kommuner og Miljøstyrelsen vil prioritere indsatsen, og hvilke forventede initiativer der igangsættes. Handleplanen må dog ikke være så konkret, at den foregriber eventuelle aftaler om indsatser med enkelte lodsejere.
- Fordelingen af areal med naturtyper mellem kommunerne, Miljøstyrelsen og offentlige lodsejere (Naturstyrelsen).
- Hvordan kommunerne og Miljøstyrelsen hver især prioriterer indsatsen for at sikre og forbedre naturen.

Planerne er bindende for myndighederne

Kommunerne er efterfølgende forpligtet til at følge prioriteringen af indsatser i planerne. Natura 2000-handleplanerne er ligeledes bindende for offentlig planlægning som fx kommuneplanen samt for administration af anden lovgivning. Natura 2000-handleplanerne har derfor karakter af overordnede planer, og er ikke en forvaltningsplan.

Nuværende indsats (status for handleplanerne for perioden 2016-2022)

Odense Å

Ved Odense Å har Klima- og Miljøforvaltningen i samarbejde med yderligere fem fynske kommuner og Naturstyrelsen Fyn gennemført et stort naturprojekt finansieret med midler fra EU's LIFE-program, 15. juni Fonden og Willum-fonden. Projektet har haft som mål at sikre og forbedre mulighederne for naturpleje på strækningen af Odense Å syd for Skt. Klemens. Naturprojektet er afsluttet i 2018.

Projektet har i Odense Kommune blandt andet resulteret i følgende:

- Frivillige aftaler med 22 lodsejere om pleje af 72 ha naturarealer i Odense Ådal. Herunder er der indgået aftale om udlægning af 26 ha til ny natur.
- Forbedret mulighed for naturpleje i området og styrket samarbejde mellem de enkelte dyreholdere/lodsejere. Der er blandt andet lavet aftale om udlån af en fælles kreaturvogn (kobussen) og en fælles mobil fangfold.
- Etablering af en offentlig tilgængelig bålhytte/formidlingsbase i samarbejde med den lokale skole med information om Natura 2000-området og aftaler om offentlig adgang på en del af de private arealer ved Odense Å.

Odense Fjord

Øst for Seden Strandby har Klima- og Miljøforvaltningen i et klima- og naturprojekt fjernet de kystnære diger, og der er etableret nye diger længere væk fra kysten. Projektet har sikret etablering af 20 ha nye strandenge, og der er etableret bedre og nye levesteder for engfugle og strandtudse. Projektet har også forbedret beskyttelsen af Seden Strandby mod oversvømmelse fra østsiden, hvilket blandt andet viste sin værdi under stormen den 22. december 2023.

Projektet indgår som del af et internationalt EU-finansieret projekt (Reconnect) som eksempel på naturbaseret klimatilpasning. Projektet er ligeledes medfinansieret af statens pulje til synergiprojekter. Projektet har således finansieret mindst en tredjedel af den nødvendige oversvømmelsessikring ved Seden Strandby. Potentialerne for opskalering af projektet ved Odense Fjord er efter forvaltningens vurdering store, og vil i høj grad også kunne understøtte kommunens målsætninger beskrevet i klimahandlerplanen og klimatilpasningsplanen.

Ved det kommunalt ejede område ved Hindehøjen, der er prioriteret i handleplan for natur og biodiversitet, er der taget initiativ til forbedring af områdets natur. Forbedringerne omfatter særligt helårsafgræsning svarende til indsatsen i Kohaveskoven. I 2024 er der planlagt etablering af nye levesteder for bilag IV-arter. Projektet er finansieret af den kommunale pulje til biodiversitets-projekter samt en bevilling fra 15. juni fonden.

Nyt større naturprojekt

Klima- og Miljøforvaltningen har i samarbejde med de øvrige fynske kommuner udviklet og ansøgt EU om finansiering til gennemførelse af et nyt projekt omfattende arealer i Odense Ådal og ved Odense Fjord. Projektområdet omfatter ca. 250 ha fordelt rundt på Fyn og er planlagt på både kommunale og private arealer. Projektet blev behandlet i Klima- og Miljøudvalget den 20. juni 2023.

Forvaltningen har været i dialog med de berørte private jordejere i forbindelse med udvikling af projektet. Der forventes svar på projektansøgningen i andet kvartal 2024.

Forslag til prioritering af indsatsen til at forbedre naturen ved Odense Fjord og Odense Å 2022-2027

Klima- og Miljøforvaltningen vil foreslå, at Odense Kommune prioriterer nedenstående indsatser.

Odense Å

- At skabe sammenhæng mellem alle de udpegede naturtyper indenfor Natura 2000-området.
- At genoprette naturlig hydrologi (vandstand) indenfor hele Natura 2000-området.
- At styrke beskyttelsen og udviklingen af Natura 2000-området ved at genoprette naturtyper og levesteder for bilag IV-arter i Odense og Lindved Ådale.
- Med ophæng i de eksisterende fredninger af Odense Ådal vil Odense Kommune udarbejde forvaltnings-/plejeplaner for området, beliggende inden for fredningerne, med henblik på at sikre og forbedre tilstanden af de udpegede naturtyper og arter indenfor Natura 2000-området.
- At løfte indsatsen for Natura 2000-området ved også at indgå i eksternt finansierede projekter.

Odense Fjord

- At skabe sammenhæng mellem alle de udpegede naturtyper indenfor Natura 2000-området.
- At genoprette naturlig hydrologi indenfor hele Natura 2000-området. Herunder at genoprette den naturlige dynamik mellem Odense Fjord og strandengene.
- At tilpasse udviklingen af Natura 2000-området til et fremtidigt scenarie med et højere havvandsspejl. Indsatsen gennemføres ved at etablere nye og genoprette strandenge ved Odense Fjord. Indsatser søges gennemført i synergi med vandområdeplan for Odense Fjord samt Odense Kommunes klimahandle- og klimatilpasningsplaner.
- At forbedre og genoprette yngle- og rastesteder for eng- og vandfugle samt bilag IV-arter ved Odense Fjord. Herunder at reducere forstyrrelse af ynglende og rastende fugle.
- At løfte indsatsen for Natura 2000-området ved at indgå i EU LIFE og tilsvarende eksternt finansierede projekter.

Kommunerne er ansvarlige for at gennemføre Natura 2000-planen på de privatejede arealer. Dog er det Miljøstyrelsen, der er ansvarlig for de privatejede, skovbevoksede, fredskovpligtige arealer. Offentlige lodsejere er ansvarlige for at gennemføre Natura 2000-planen på deres egne arealer.

Offentlig høring

Efter vedtagelsen af forslag til Natura 2000-handleplaner igangsættes offentlig høring i otte uger. Efter høringen samles og vurderes de indkomne bemærkninger. På baggrund heraf udarbejdes de endelige handleplaner til politisk vedtagelse senest den 26. juni 2024.

Økonomi

Denne sag har ikke økonomiske konsekvenser for Odense Kommune, herunder for kommunens kassebeholdning.

Såfremt der ikke opnås ekstern medfinansiering til indsatserne med Natura 2000-handleplaner, vil udgifterne skulle afholdes under Klima- og Miljøudvalgets ramme i den udstrækning, de forskellige indsatser prioriteres.

Byrådet skal sikre, at der i planperioden prioriteres i retning af de indsatser, der er angivet i Natura 2000 handleplan 2022 – 2027 for at sikre en positiv udvikling af naturen i de udpegede områder. Gennemførelse af indsatserne er overvejende baseret på frivillige aftaler med de involverede lodsejere.

En del af indsatserne vil delvis kunne finansieres via tilskudsordninger inden for EU's Landdistriktsprogram, der administreres af Landbrugsstyrelsen. Private lodsejere eller kommunen kan søge ordningerne. I sidste handleplanperiode blev størstedelen af indsatserne gennemført via projekter med ekstern finansiering.

Det fælles fynske EU-projekt, der er ansøgt om, vil ved gennemførelse betyde, at flere af indsatserne i den nye handleplan ligeledes vil kunne gennemføres med en høj andel af ekstern finansiering.

Det er Klima- og Miljøforvaltningens vurdering, at der er et stort potentiale for, at indsatserne i handleplanen for at forbedre biodiversiteten ved Odense Å og Odense Fjord kan ske i synergi med de målsatte indsatser, der er beskrevet i Odense Kommunes klimahandleplan og klimatilpasningsplan.

Flere af de prioriterede indsatser i kommunens Handleplan for Natur og Biodiversitet ligger i Natura 2000 områderne. Via tidligere udmøntede midler er der gennemført og igangsat projekter og tiltag, der også understøtter indsatserne i Natura 2000 handleplan 2022 – 2027.

Klima- og Miljøforvaltningen vil fortsat afsøge mulighederne for ekstern medfinansiering via særligt EU's LIFE-program, vådområdeordninger, lavbundsprojekter og private fonde.

Bilag

Forslag til Natura 2000-handleplan Odense Å 2022-2027

Forslag til handleplan Odense Fjord 2022-2027

Punkt 7: Godkendelse af rammeaftale mellem de fynske kommuner og landbruget

01.30.00-G01-2-24

Resume

Denne sag handler om godkendelse af rammeaftalen, Fælles fynsk klimapartnerskab, mellem de fynske kommuner og de store aktører på landbrugsområdet.

Mellem slutningen af 2020 og starten af 2021 vedtog samtlige fynske byråd den fælles fynske klimavision, Fyn 2030, som sætter ambitiøse målsætninger for reduktion af CO₂-udledningerne på Fyn.

Landbrugssektoren spiller en nøglerolle for indfrielsen af de fælles fynske mål, men det kræver samarbejde og innovation. På den baggrund har en arbejdsgruppe under Fyn 2030 udarbejdet en rammeaftale for et klimapartnerskab med landbruget i form af landbrugsorganisationerne L&F Centrovic, Patriotisk Selskab og Fyns Familielandbrug.

Den 30. november 2023 besluttede Borgmesterforum Fyn at sende rammeaftalen til lokal politisk behandling med indstilling om godkendelse i de fynske kommunalbestyrelser og byråd.

Effekt

En klima- og miljøvenlig storby

Godkendelsen af rammeaftalen vil på sigt bidrage til at reducere CO₂-udledninger fra landbruget på Fyn og i Odense. Rammeaftalen er startskuddet på et samarbejde, der skal bidrage til reduktioner under #3.4 Partnerskab med landbruget i Klimahandleplan 2024.

Indstilling

Klima- og Miljøforvaltningen indstiller til Klima- og Miljøudvalget, at byrådet godkender rammeaftalen, så Odense Kommune indgår i det fælles fynske klimapartnerskab med landbruget.

Klima- og Miljøudvalget anbefaler indstillingen.

Beslutning

Godkendt.

Sagsfremstilling

Den fælles fynske klimavision, Fyn 2030, blev vedtaget af samtlige fynske byråd i perioden ultimo 2020 til primo 2021 og sætter mål om at reducere CO₂-udledningen fra Fyn med 80 % senest i 2030 samt klimaneutralitet i 2040.

Visionen er udviklet på baggrund af Grønt Topmøde Fyn i november 2019. Her deltog mere end 300 beslutningstagere fra kommunalpolitikere til erhvervsledere, forskere, uddannelsesinstitutioner, organisationer samt ledende embedsmænd og satte sammen retningen på en fælles grøn vision for Fyn. Siden har samtlige fynske kommuner vedtaget klimahandleplaner, der understøtter Fyn 2030.

På baggrund af Fyn 2030 og landbrugssektorens vigtige rolle i indfrielsen af de fælles fynske klimamål er der nedsat en arbejdsgruppe for de fynske kommuner. Arbejdsgruppen har udarbejdet et udkast til en rammeaftale, som Borgmesterforum Fyn den 30. november 2023 besluttede at sende til politisk behandling i de fynske kommuner.

Rammeaftalen ønskes nu godkendt i de respektive organisationers bestyrelser og i de fynske kommuners byråd/kommunalbestyrelser med henblik på endelig tiltrædelse og offentliggørelse i starten af 2024.

Med denne sag skal byrådet tage stilling til om Odense Kommune skal følge Borgmesterforum Fyns indstilling og indgå i den fælles fynske rammeaftale.

Nuværende samarbejde med landbruget

Kommunerne på Fyn har opbygget et tæt samarbejde omkring DK2020 klimaplanerne og Fyn 2030, og har i den forbindelse også et stærkt samarbejde og dialog om både landbrug og arealanvendelse. Samtidig har alle fynske kommuner betydelige landbrugsarealer, som skal håndteres i klimamæssig sammenhæng. For nuværende omfatter kommunernes lovbundne arbejde i forhold til landbrug dog ikke klima, men kommunerne har en direkte dialog med landmændene, som kan være en god indgangsvinkel for også at tale sammen om klima.

Landbrugsorganisationerne og de fynske kommuner er derfor enige om, at et forpligtende og formaliseret samarbejde er afgørende og at der er brug for fælles sigtelinjer og fælles handlinger. Parterne ønsker derfor at tiltræde en fælles fynsk rammeaftale mellem de fynske kommuner og landbrugsorganisationerne på Fyn.

Rammeaftalen erstatter ikke samarbejdet mellem landbrugssektoren og de enkelte kommuner, og kan derfor suppleres af lokale aftaler om samarbejde.

Rammeaftalens indhold

I forbindelse med udviklingen af rammeaftalen har den nedsatte arbejdsgruppe været i dialog med repræsentanter fra L&F Centrovic, Patriotisk Selskab og Fyns Familielandbrug om aftalens indhold.

Landbrugsorganisationerne og de fynske kommuner er enige om indledningsvist at fokusere ressourcer til aktivt at igangsætte følgende pilotprojekter:

- Pilotprojekt 1 ønskes fokuseret mod lokal praksisrettet driftsoptimering, hvor der tages udgangspunkt i erfaringerne fra igangværende samarbejdsprojekt mellem 18 lokale landbrug, Landbrug & Fødevarer, Centrovic og Assens Kommune, Middelfart Kommune og Nordfyns Kommune om lokal klimaberegning og klimaregnskab. Målsætningen for pilotprojektet er at udbrede klimaberegning og klimaregnskab til flere landbrug på tværs af Fyn og sikre videndeling og sparring mellem de fynske kommuner og organisationer.

- Pilotprojekt 2 ønskes fokuseret mod afklaring af potentialerne for etablering af et anlæg, der kan omdanne affaldsprodukter fra landbruget til biokul. Anvendelsen af biokul kan skabe forudsætningerne for kulstofbinding, som vil kunne medvirke til en optimeret cirkulær økonomi i landbruget. Målsætningen for pilotprojektet er at etablere et anlæg, der kan medvirke til en afgørende reduktion i CO₂-udledningen via anvendelse af biokul i landbruget.

Rammeaftalens betydning for Odense Kommune

Der nedsættes arbejdsgrupper med formålet at udvikle projektbeskrivelser for de to pilotprojekter, herunder økonomi. Landbrugsorganisationerne og de fynske kommuner forpligter sig indledningsvist ikke udover indgåelsen i projektudviklingen og ønsket om et styrket samarbejde. Ved godkendelse af rammeaftalen forpligter Odense Kommune sig dermed på at bidrage med ressourcer til samarbejdet og den nærmere udvikling af de to projekter. Projektbeskrivelserne inkl. økonomien forbundet med implementering skal behandles politisk på et senere tidspunkt.

Sammenhæng med Klimahandleplan 2024

Initiativ #3.4 Partnerskab med landbruget i Klimahandleplan 2024 beskriver Odense Byråds ambition om at indgå i et partnerskab med landbruget i fællesskab med de andre fynske kommuner. Initiativet skal bidrage til reduktionen af 12.500 tons årligt senest i 2030. Godkendelse af rammeaftalen er dermed forudsætningen for den videre implementering af initiativ 3.4 i Klimahandleplan 2024.

Økonomi

Denne sag har ikke økonomiske konsekvenser for Odense Kommune, herunder for kommunens kassebeholdning.

Bilag

Fælles fynsk klimapartnerskab - Rammeaftale med landbruget - Godkendt i BMF 30.11.23

Fyn2030 - Sammen om en bæredygtig fremtid